

irrationelle fænomener, søger forskningen i dag netop at afdække rationaliteten bag hekseforfølgelserne. Vigtig i den forbindelse er mødet mellem en folketro på den skadevoldende trolddom og en lærd opfattelse af djævelpagten som et udtryk for en sammensværgelse mod kirkens lære. Det er i det øjeblik, at disse to opfattelser mødes, at hekseforfølgelserne begynder. Den lærde elites forestillinger trænger ned i de lavere sociale lag – der er tale om et akkulturationsfænomen. Indlederne bestemmer forskningens opgave som den at afgøre, hvordan dette forløb nærmere udviklede sig. Det paradoksale resultat er da dette, at hekseforfølgelserne må betragtes som et udtryk for den moderne centralistiske stats fremtrængen på det gamle landsbysamfunds bekostning. Det er en interessant konklusion på en række begavede og tankevækkende undersøgelser. I bogen gøres op med mange forældede forestillinger om hekseforfølgelserne i Europa. Man må håbe, at den får mange læsere.

Ditlev Tamm

GUSTAV HENNINGSEN & JOHN TEDESCHI in association with CHARLES AMIEL (eds.): *The Inquisition in Early Modern Europe. Studies on Sources and Methods.* Illinois, Northern Illinois University Press, 1986, X + 2480 s. 27,50 \$.

To af det sidste årtis bekendte historiske best-sellers, LeRoy Laduries Montaignou og Carl Ginzburgs »Il Formaggio e i Vermi« (Osten og Ormene) har vist, hvilke rigdomme til belysning af fortidens mennesker der skjuler sig i inkquisitionens arkiver. Denne inkquisition, der tidligere var omgivet af rædsel og forbundet med forestillinger om krænkelser af de mest elementære retsplejeprincipper, viser sig ved nærmere studium at fremstå som en af nyere tids bedst organiserede domstole beklædt med veluddannede jurister, hvis avancerede afhørings teknik har givet de store mængder af efterladte arkivalier en ganske særlig værdi for historikere og antropologer, som her søger viden om menneskers vilkår i ældre tid.

I denne bog foretager tre erfarne inkvisionsforskere sammen med en række kolleger en præsentation af inkquisitionens arkiver i Italien, Spanien og Portugal. Der gives en god indføring i inkquisitionens arbejdsgang og dermed baggrund for at fastslå arkivaliernes betydning. Bogens indlæg stammer oprindeligt fra en konference på Skjoldenæsholm i 1978, men bidragene er ajourført og suppleret, og bogen er derfor tillige en fortrinlig beskrivelse af inkvisionsforskningens stude netop nu. Benyttelse af datateknik har længe været et led i udforskningen af inkquisitionens arkiver. En beskrivelse af inkvisionsforskningens metoder er derfor tillige en indføring i sider af moderne historieforskning. Mange myter om inkquisitionen aflives i dette værk, som er af interesse for enhver, der har lyst til at sætte sig ind i en af de forskningsgrene i nyere tid, som har vendt op og ned på traditionelle forestillinger.

Ditlev Tamm